Ankenævnet for Forsikring

Den 25. oktober 2017 blev i sag nr. 90566:

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxxx

mod

PFA Pension
Marina Park
Sundkrogsgade 4
2100 København Ø

afsagt

k e n d e l s e :

_____

Afdøde forsikringstager havde livsforsikring i PFA Pension. Hans ægtefælle klager over, at selskabet pr. 1/8 2017 har standset rateudbetalinger, som hun har modtaget efter forsikringstagerens død den 23/12 2011. Hun har anført, at hun er berettiget til livsvarige rateudbetalinger.

Selskabet har anført, at forsikringsaftalen ikke giver grundlag for at fastslå, at rateudbetalingerne er livsvarige. Selskabet har henvist til, at rateudbetalingerne var garanteret i 13 år, og at efterfølgende udbetalinger var betinget af, at forsikrede var i live.

I klageskemaet af 2/3 2017 til nævnet har klageren blandt andet anført:

> "Min mor, [klageren], sidder i uskiftet bo efter min afdøde far, [forsikringstager]. Min far har i 1978 tegnet den i sagen omhandlede livsforsikringspolice nr. …
> Det fremgår af policen, at forsikringen omfatter en rateudbetaling, der defineres som følger: 'RATEUDBETALING, der begynder på det i policetillægget anførte tidspunkt eller fra forsikredes død forinden. Raten udbetales livsvarigt, dog mindst i det i policetillægget anførte antal år. Udbetaling sker forud i månedlige rater.' Herefter fremgår følgende omkring udbetaling af raten, såfremt forsikrede (min far) afgår ved døden: 'Er forsikrede afgået ved døden, tilfalder rateudbetalingen principalt forsikredes ægtefælle...' og 'Er disse bestemmelser fraveget, er dette anført i policetillægget under 'Særlige bestemmelser'.' Der er ikke anført nogen fravigelser til vilkårene for den livsvarige rateudbetaling i hverken det oprindelige eller i efterfølgende policetillæg. I forbindelse med min fars dødsfald den 23. december 2011 vælger min mor at den resterende pension skal udbetales løbende, hvilket bliver meddelt PFA Pension. I december 2012, bliver jeg opmærksom på, at PFA Pension i brev af 12. januar 2012 oplyser, at rateudbetalingerne ophører den 1. januar 2019 (efter-

følgende rettet af PFA Pension til 1. august 2017). Dette er i strid med policevilkårene – og min fars forudsætninger for tegning af Livsforsikringen – som disse fremgår af policen. PFA Pension fastholder at rateudbetalingerne ophører pr. 1. august 2017, hvilket efter forsikringstagers opfattelser ikke er korrekt.

Hvad vil du konkret opnå hos selskabet?
Principalt at pensionsudbetalingen under livsforsikringspolice nr. … skal fortsætte livsvarigt for min mor, [klageren].
Subsidiært at PFA Pension stiller min mor, [klageren] økonomisk, som om pensionsudbetalingen under livsforsikringspolice nr. … ville fortsætte livsvarigt."

Selskabet har i brev af 15/5 2017 til nævnet blandt andet oplyst:

"**Hvilken type forsikring er der tale om?**
Den omhandlede livsforsikring er tegnet privat den 29/12 1978 af [forsikringstager] (herefter forsikrede) mod kontant indskud. Af overskriften på policen (bilag A, side 1) fremgår følgende tekst:

POLICE
FOR
LIVSFORSIKRING
DER UDBETALES I RATER FRA ET FORUD FASTSAT TIDSPUNKT ELLER FRA DØD FORINDEN
UDBETALING TIL FORSIKREDE ER LIVSVARIG

Af policeindlæg 001 (bilag A, side 2) er forsikringsydelser beskrevet således:
'Rate, livsvarig til forsikrede, årlig 11.870,40 kr. dog mindst i 13 år fra den 29/12 2002. Ved forsikredes død inden nævnte dato udbetales raten i 13 år.'

Forsikringen er således tegnet som en kombination af en rateforsikring og en livsbetinget livrente:

- Rateforsikringen (koncession nr. 175) sikrer udbetaling de første 13 år, også i tilfælde af død
- Den livsbetingede livrente (koncession nr. 281 – kunstig OL (opsat) til livsvarig rateforsikring) ville blive udbetalt efter udløbet af 13-års perioden, hvis og så længe som forsikrede på dette tidspunkt var i live.

Udbetalingerne var aftalt til at skulle begynde den 29/12 2002, men forsikrede valgte at udsætte udbetalingen til 1/8 2004, fra hvilket tidspunkt garantiperioden begyndte at løbe. Forsikrede valgte senere at vente med udbetaling til 1/1 2006, uden at dette havde indflydelse på garantiens udløb; i stedet blev de månedlige ydelser forhøjet fra 8.313 kr. til 9.255 kr.

Forsikringsbetingelserne vedlægges (bilag B).

Hvad handler tvisten om – parternes overordnede synspunkter
Klageren, der i sin egenskab af forsikredes ægtefælle har været begunstiget som nærmeste pårørende, og som siden forsikredes død den 23/12 2011 har fået udbetalt ratepensionen i den resterende garantiperiode, gør nu gældende, at hun er berettiget til livsvarig udbetaling fra pensionsordningen.

Selskabet gør heroverfor gældende, at den livsbetingede livrente alene ville blive udbetalt efter udløbet af garantiperioden, hvis og så længe som klagerens ægtefælle ('forsikrede')

var i live. Efter forsikredes død skal der alene udbetales rater som garanteret – dvs. i 13 år fra 1. august 2004. Raterne ophører derfor den 1. august 2017.

Sagsfremstilling
Forsikrede underskrev den 16/12 1978 'Begæring om privatforsikring' (bilag C).

I begæringens punkt 4: 'Oplysning om forsikringen' er 'Tegningsdato' anført som 27/12 1978. Denne dato er streget ud, og ved siden af er anført '29/12 78'. Om 'Forsikringsform' er det anført: 'Rateforsikring, startende 27/12 2002, livsvarig (13 år garanteret) jfr. tilbud af 30/11 78.'

I begæringens punkt 5: 'Udbetalingsbestemmelser for kapitaludbetaling' er det fortrykt: 'Forsikringsydelser, der forfalder efter forsikredes død, tilkommer NÆRMESTE PÅRØRENDE.'

I begæringens punkt 6: 'Oplysninger om ydelser m.v.' er det med håndskrift tilføjet under kapitalindskud på 60.000 kr. anført: 'modt. 29/12 78 iflg. tlf. fra Kassen'.

> I policen (bilag A, side 4) er det anført:
> 'Beskatningsform som anført under 1 og 2 gældende fra 29/12-1978
> 1) Pensionsordning med løbende udbetalinger.
> 2) Rateforsikring i pensionsøjemed.
> 3) ...'

Med dette aftalegrundlag har forsikrede således mod kontant indskud sikret sig,

- at han fra den 29/12 2002, hvor udbetalingerne ifølge aftalen skulle begynde, ville modtage rateudbetalinger i pensionsøjemed (skattekode 2) i 13 år, hvorefter han som livsvarig livrente (skattekode 1) ville modtage ydelser af samme størrelse, så længe han var i live
- at hans nærmeste pårørende ville modtage rateudbetalingerne i garantiperioden på 13 år regnet fra forsikredes død, hvis forsikrede skulle afgå ved døden før den 29/12 2002, og
- at hans nærmeste pårørende ville modtage rateudbetalingerne i den resterende del af garantiperioden på 13 år, hvis forsikrede skulle afgå ved døden, mens han fik udbetalt rateudbetalingerne.

Forsikrede udsatte starttidspunktet for rateudbetalingerne til 1/8 2004, hvorefter garantiperioden på 13 år udløber den 1/8 2017. Forsikrede startede først med at få udbetaling den 1/1 2006. Denne udskydelse bevirkede ikke en ændring af garantiperioden, som stadig beregnedes som 13 år fra den 1/8 2004, men den bevirkede en større månedlig udbetaling.

Forsikrede afgik ved døden den 23/12 2011. Herved bortfaldt den livsbetingede livrente. PFA tilbød i brev af 12/1 2012 (bilag D) forsikredes enke at få ratepensionen udbetalt enten som løbende rater eller som et beløb en gang for alle. I 'Blanket til valg af udbetalingsmåde' af 16/1 2012 (bilag E) valgte enken at få ratepensionen udbetalt som løbende udbetaling.

Desværre har PFA i brev af 12/1 2012 (bilag D) fejlagtigt oplyst, at raterne ville ophøre den 1/1 2019. Dette blev berigtiget i PFA's brev af 24/1 2013 (bilag F), som er et svar på en klage i mail af 8/1 2013 fra enkens [barn] (bilag G), der er repræsentant for enken. I brevet forklares pensionsordningens virkemåde og garantiperiodens udløb præciseres,

idet det anføres, at de månedlige rater er blevet større på grund af udsættelsen med udbetalingen til den 1/1 2006.

Enkens [barn] skriver på ny til PFA i mail fra den 5/8 2013 (bilag G), idet [han/hun] fortsat mener, at udbetalingen til enken er livsvarige, eller subsidiært at PFA har ydet fejlagtig rådgivning. Dette standpunkt tilbagevises i mail af 26/9 2013 fra PFA (bilag H).

Begrundelse for PFA's afgørelse
PFA fastholder, at aftalen mellem forsikrede og PFA fra 1978 (Bilag A) har den fornødne klarhed, og at der intetsteds i aftalen er belæg for at antage, at ratepensionsudbetalingerne til de begunstigede skulle være livsvarige.

I aftalegrundlaget bruges udtrykket 'forsikrede': 'Udbetaling til forsikrede er livsvarig' (bilag A) eller 'Rate, livsvarig til forsikrede, årlig 11.870,40 kr....' Begrebet forsikrede er ikke defineret i forsikringsaftaleloven, men er udviklet i forsikringsbetingelserne og senere indarbejdet i lov om forsikringsvirksomhed, j. FIL § 55. Begrebet anvendes i personforsikring om den, på hvis liv og helbred forsikringen er tegnet, jf. Ivan Sørensen: Forsikringsret, 6. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2015, side 25.

Forsikrede har heller ikke kunnet være i tvivl om policens virkemåde, idet forsikrede har modtaget policetillæg af 5/3 1985 (bilag I), som har bekræftet aftalernes indhold.

Aftalegrundlaget for pensionsordningen udtrykker med forskellige vendinger den virkemåde, som har været fastlagt fra begæringen blev underskrevet, og der er derfor ikke grund til at tro, at forsikrede ikke har været enig i den indgåede aftale.

Hertil kommer, at enken har accepteret udbetalingens størrelse og varighed og ikke har fundet anledning til at gøre indsigelser, og at enkens repræsentant kun sporadisk og med flere års mellemrum har rettet henvendelse. Der foreligger således en stiltiende accept af aftalen – eller en rettighedsfortabende passivitet over for den opfattelse, som konsekvent er kommet til udtryk i PFA's breve.

Pensionsordninger er langvarige kontrakter, og det er vigtigt, at parterne er enige om aftalegrundlaget. Aftalegrundlaget er klart, og forsikrede og PFA har været enige om virkemåden."

I forsikringsbegæringen af 16/12 1978 er det blandt andet anført:

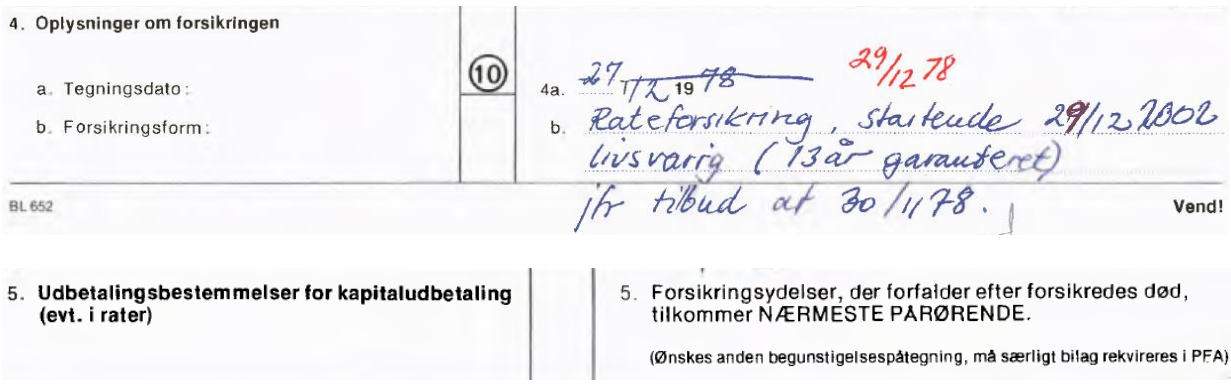

4. Oplysninger om forsikringen

a. Tegningsdato:

b. Forsikringsform:

10

4a. ~~27/12 19 78~~ 29/12 78

b. Rateforsikring, startende 29/12 2002 livsvarig (13 år garanteret) jfr tilbud af 30/11 78.

BL 652

Vend!

5. Udbetalingsbestemmelser for kapitaludbetaling (evt. i rater)

5. Forsikringsydelser, der forfalder efter forsikredes død, tilkommer NÆRMESTE PÅRØRENDE.

(Ønskes anden begunstigelsespåtegning, må særligt bilag rekvireres i PFA)

Af livsforsikringspolicen af 29/12 1978 fremgår det blandt andet:

> "Forsikringen omfatter:
> RATEUDBETALING, der begynder på det i policeindlægget anførte tidspunkt eller fra forsikredes død forinden. Raten udbetales livsvarigt, dog mindst i det i policeindlægget anførte antal år. Udbetalingen sker forud i månedlige rater.
>
> Rateudbetalingen tilfalder forsikrede, såfremt denne er i live. Er forsikrede afgået ved døden, tilfalder rateudbetalingen principalt forsikredes ægtefælle, subsidiært forsikredes livsarvinger og mest subsidiært forsikredes øvrige arvinger. Er disse bestemmelser fraveget, er dette anført i policeindlægget under 'Særlige bestemmelser'.
>
> Rateudbetalingens størrelse er anført i policeindlægget.
>
> Præmiens størrelse, betalingsmåde og ophørstidspunktet er ligeledes anført i policeindlægget.
>
> Præmiebetalingen ophører dog ved udgangen af den måned, hvori forsikrede afgår ved døden, eller hvori præmiefritagelse ved invaliditet begynder."

I policeindlægget af 29/12 1978 er det blandt andet angivet:

> "Rate, livsvarig til forsikrede, årlig dog mindst i 13 år, fra den 29/12 2002
> Ved forsikredes død inden nævnte dato udbetales raten i 13 år"

Selskabet har i brev af 12/1 2012 til klageren blandt andet oplyst:

> "**Ratepension**
> Den resterende ratepension kan **enten** udbetales løbende **eller** en gang for alle.
>
> **- løbende udbetaling**
> Den månedlige ratepension udgør fra den 1. januar 2012 9.647,00 kr. og ophører den 1. januar 2019.
>
> Udbetalingen beskattes som personlig indkomst.
>
> **- engangsudbetaling**
> Engangsudbetalingen udgør:
> … 356.932,00 kr."

Ved blanket underskrevet af klager den 16/1 2012 valgte klageren, at ratepensionen skulle udbetales som løbende udbetalinger.

Af selskabets brev af 24/1 2013 til nævnet fremgår det blandt andet:

> "**Udbetaling af ratepension**
> Du har oplyst, at ratepensionen ifølge det medsendte, også skulle være livsvarig for din mor.

Det er desværre ikke korrekt, idet en ratepension maksimalt kan løbe i 25 år fra kontohaverens (din fars) opnåede efterlønsalder, jf. PBL § 11 A, punkt 4.

Din fars police bestod af
- en ratepension til udbetaling i tretten år fra den 1. august 2004
- en livsvarig alderspension af samme størrelse, som skulle afløse ratepensionen fra den 1. august 2017, men betinget af at din far var I live på dette tidspunkt.

Som følge af dødsfaldet er alderspensionen bortfaldet, hvorfor din mor alene får udbetalt den resterende udbetalingsperiode af ratepensionen.

Ophørsdato på ratepensionen
I vores brev fra den 12. januar 2012, har vi desværre fået oplyst en forkert ophørsdato.

Vi var beklageligvis ikke opmærksomme på, at den oprindeligt aftalte pensioneringsdato var den 1. august 2004 med en udbetalingsperiode på 13 år, jf. vedlagte kopi af brev fra april 2004.
…
Vi beklager den skete fejl."

Nævnet udtaler:

Det fremgår af sagen, at forsikringstageren afgik ved døden den 23/12 2011. Han havde ved begæring af 16/12 1978 tegnet en livsforsikring, der sikrede ham livsvarige udbetalinger.

Klageren har anført, at hun er berettiget til livslang rateudbetaling, idet hun har henvist til, at det af forsikringspolicen med begyndelsesdato den 29/12 1978 fremgår, at rateudbetalingen udbetales livsvarigt, og at denne tilfalder forsikrede, såfremt denne er i live. Det fremgår videre, at såfremt forsikrede er afgået ved døden, tilfalder rateudbetalingen principalt forsikredes ægtefælle.

Selskabet har anført, at det alene var forsikringstageren, der var berettiget til livsvarige udbetalinger, og at klageren alene er berettiget til udbetaling indenfor en i forsikringsaftalen fastsat 13-årig garantiperiode.

Af livsforsikringspolicen fremgår det blandt andet, at ”RATEUDBETALING, der begynder på det i policeindlægget anførte tidspunkt eller fra forsikredes død forinden. Raten

udbetales livsvarigt, dog mindst i det i policeindlægget anførte antal år. Udbetalingen sker forud i månedlige rater".

Af policeindlægget fremgår blandt andet "Rate, Livsvarig til forsikrede, Årlig, Dog mindst i 13 år, fra den 29/12 2002. Ved forsikredes død inden nævnte dato udbetales raten i 13 år".

Selskabet har anført, at forsikringstageren havde aftalt en kombineret rateforsikring og livsbetinget livrente således, at livrenten ville komme til udbetaling, såfremt forsikringstageren var i live efter udløb af den garanterede rateperiode på 13 år. Selskabet har anført, at da forsikringstageren ikke var i live efter udløbet af de 13 år, sker der ikke udbetalinger efter udløbet af garantiperioden den 1/8 2017.

Det fremgår af selskabets brev af 12/1 2012 til klageren, at klageren - efter forsikringstagerens død - kunne vælge mellem enten løbende rateudbetaling til hende fra den 1/1 2012 til den 1/1 2019 eller at få beløbet udbetalt "en gang for alle". Af blanket modtaget af selskabet den 19/1 2012 fremgår det, at klageren valgte "løbende udbetaling".

I brev af 24/1 2013 til klageren oplyste selskabet, at ophørsdatoen for udbetalinger var forkert og rettelig var den 1/8 2017. Selskabet henviste til, at forsikringstageren havde aftalt en pensioneringsdato den 1/8 2004, men at han valgte at udsætte rateudbetalingerne, således at disse først startede den 1/1 2006, men at den 13-årige garantiperiode uanset dette skulle regnes fra den 1/8 2004.

Nævnet bemærker indledningsvist, at de af selskabet benyttede dokumenter i 1970'erne efter sin ordlyd er ganske vanskelige for almindelige forbrugere at forstå, idet dokumenterne ikke indeholder en klar og entydig angivelse af, hvornår ydelsen er livsvarig, og hvornår ydelsen er begrænset til 13 år. Tilsvarende fremgår det ikke, hvori den 13-årige "garanterede ydelse" måtte bestå.

Nævnet bemærker ligeledes, at det ikke fremgår udtrykkeligt af policeindlægget, hvad der gælder, hvis forsikringstageren (det vil sige afdøde ægtefælle) dør efter den 29/12 2002.

Trods dette finder nævnet efter en gennemgang af sagen ikke grundlag for at kritisere, at selskabet har afvist klagerens krav om livslang rateudbetaling. Nævnet finder, at policen og policeindlægget må forstås således, at den livslange udbetaling var en ret for forsikringstageren, og at den livslange udbetaling var betinget af, at han var i live efter udløbet af den garanterede periode på 13 år.

Nævnet bemærker, at det ikke af forsikringsaftalen fremgår, at den efterlevende ægtefælle eller en eventuel begunstiget er berettiget til en livslang udbetaling.

Nævnet bemærker endvidere, at selskabets brev af 12/1 2012 og klagerens efterfølgende valg af "løbende udbetaling" ikke indeholdt oplysning om mulighed for, at klageren kunne få livsvarige ydelser, men tværtimod angav et konkret ophørstidspunkt, nemlig at klageren kunne få ydelser indtil 1/1 2019.

Nævnet finder ikke grundlag for at fastslå, at der i forbindelse med tegningen af forsikringen i 1978 er givet en rådgivning til forsikringstageren, der har været ansvarspådragende for selskabet, således at selskabet på erstatningsretligt grundlag er forpligtet til at stille klageren, som var der tegnet en rateforsikring med livslang udbetaling uanset forsikringstagerens død.

Nævnet finder imidlertid, at selskabet ved sit brev af 12/1 2012 - og klagerens accept, som selskabet har modtaget den 19/1 2012 – har givet klageren et for selskabet bindende tilsagn om, at klageren ville modtage udbetalinger frem til den 1/1 2019.

Selskabet er derfor forpligtet til at udbetale rateydelser til klageren frem til denne dato.

Nævnet har blandt andet lagt vægt på, at selskabet først berigtigede fejlen ca. et år senere i januar 2013, hvorfor selskabet aftaleretligt er bundet af sit løfte i sit brev af 12/1

2012. Nævnet bemærker hertil, at forsikringsordningen var under udbetaling i januar 2013.

Nævnet bemærker, at fejlen i brevet af 12/1 2012 skyldtes, at selskabet ikke var opmærksom på, at forsikringstageren havde udskudt starten af udbetalingerne fra ratepensionsforsikringen til den 1/1 2006.

Nævnet finder, at der ikke er grundlag for at fastslå, at klageren ved modtagelsen af selskabets brev af 12/1 2012 skulle have været i ond tro omkring oplysningen om, at dækningen skulle løbe frem til 1/1 2019.

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Selskabet, PFA Pension, skal anerkende, at klageren har ret til ratepension efter sin afdøde ægtefælle indtil den 1/1 2019.

Klageren får i øvrigt ikke medhold.

Klagegebyret tilbagebetales.

Peter Thønnings